

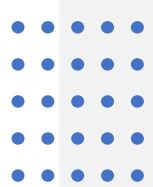

Päihdehoito päivystyspolilla

Päihdelääketieteenpäivät 2020

Petri Kylmänen

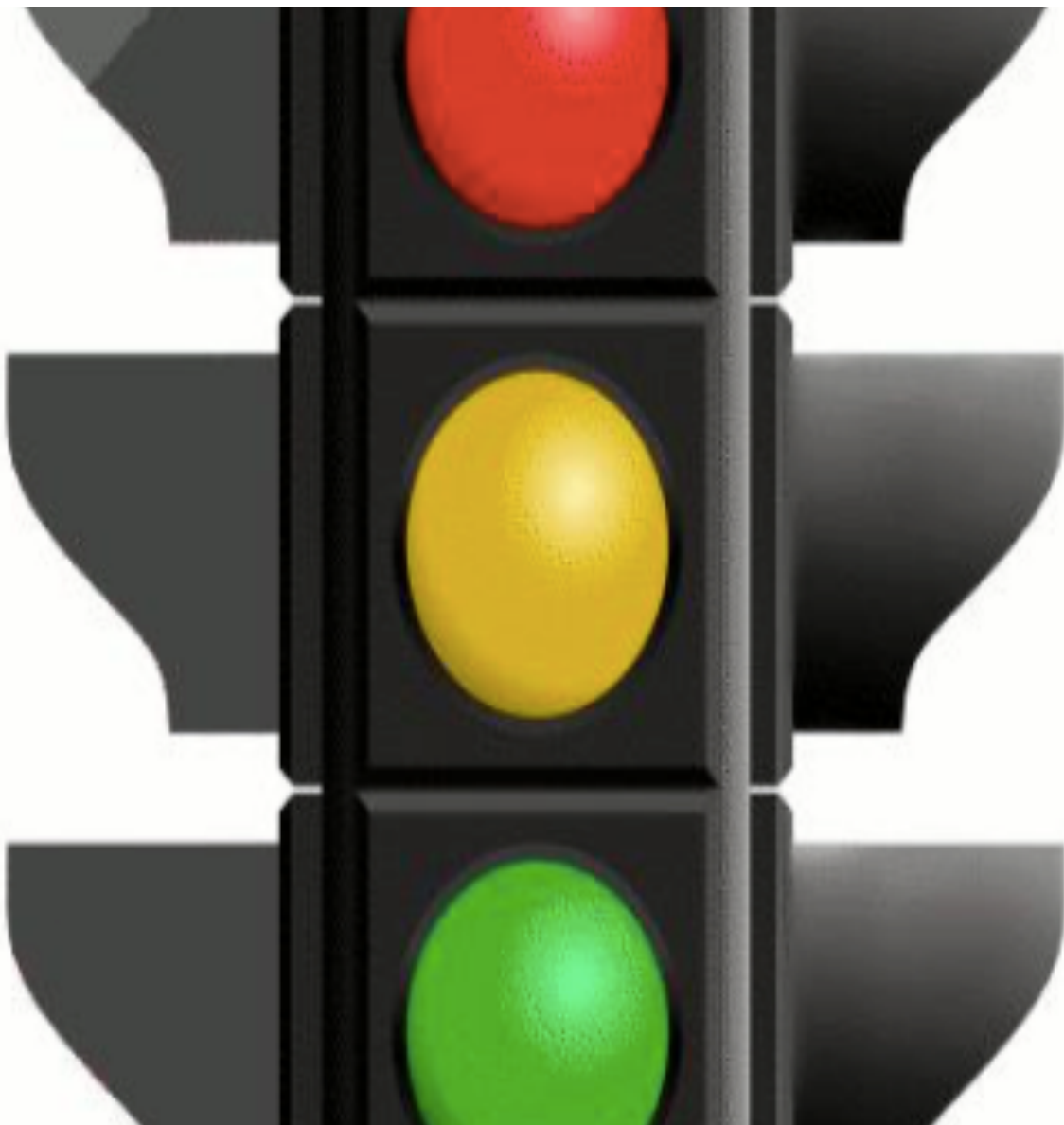
Sari Lehtonen

TULOSYITÄ JA TILANTEITA TOP 40: 6 PÄIHTEIDEN KÄYTTÖÖN LIITTYVÄÄ DIAGNOOSIA

#1 ALKOHOLIN KÄYTTÖ

- **Somaattiset oireet**
- **Traumat: haavat, murtumat, väkivalta**
- **Kouristukset**

PÄIVYSTYSPOLIKLINIKOILLA
KOHDATAAN PÄIHTEIDEN
KÄYTÖLLÄ OIREILEVIA HENKILÖITÄ,
JOTKA...

- EIVÄT OLE HOIDON PIIRISSÄ
- JOILLA LÖYTYY TOIPUMISPÄÄOMAA
- JOTKA HYÖTYVÄT INTERVENTIOISTA
- JOIDEN LÄHIPIIRISSÄ ON HAITTOJA
- JOILLA ON SOSIAALISEEN TILANTEeseen LIITTYVIÄ ONGELMIA
- AKUUTTIPALVELUJEN SUURKULUTTAJIA

HÄTÄ

Alkoholidelirium
Erittäin voimakkaat
vieroitusoireet
Kouristava

Tajuton – laskeva
tajunnan taso
Epäily pään traumasta

HUOMIOITAVIA
ASIOITA

LÄÄKITYSOHJEET
LASTENSUOJELU
KRIISIPÄIVYSTYS
SOSIAALIPÄIVYSTYS

KIIRE

Alkoholi delirium lievät
oireet
Päihdepsykoosi

Voimakkaat
vieroitusoireet
Kouristanut tai
kouristusriskissä oleva
potilas

PÄIHDEPALVELUISSA
ASIAKKUUDESSA
OLEVAT
JATKOHOITO
SELVIÄMISHOITO-
ASEMA
VIEROITUSHOITO-
OSASTO

MUU

YT lasku
Akuutti päihtymys ja
sairaalahoidon tarve

Kuivuma
Aliravitsemus
Lievät tai kohtalaiset
vieroitusoireet

ITSEMURHARISKI
SH VASTAANOTTO?

PÄIHDESAIRAAANHOITAJA PÄIVYSTYSPOLIKLINIKALLA

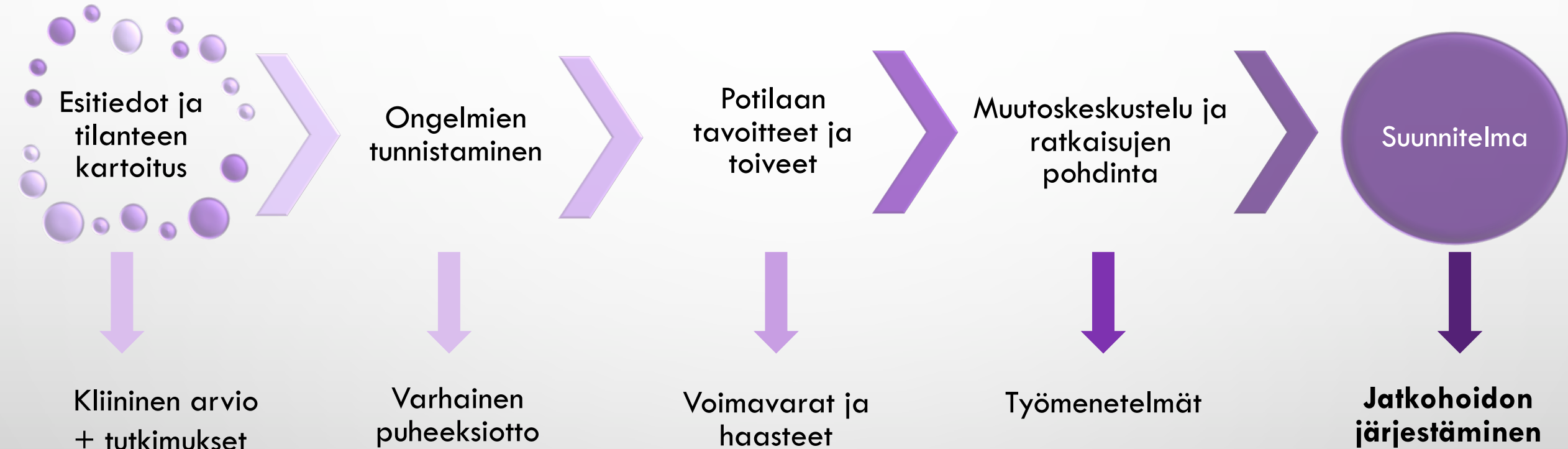
- PÄIHDESAIRAAANHOITAJAT OSAKSI HUS:IA 01/2019
 - HAARTMANIN JA MALMIN SAIRAALAT
- KOHDERYHMÄNÄ POTILAAT JOIDEN *PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ AIHEUTTAA HUOLTA* TYÖNTEKIJÄSSÄ TAI POTILAASSA
 - ALKOHOLIVIEROITUSOIREISET, DELIRIUM / KOURISTUSPOTILAAT MERKITTÄVÄ RYHMÄ
 - OHEISSAIRAUDET PÄIHDESAIRAUKSIEN RINNALLA (MAKSA/SYDÄNSAIRAUDET, INFEKTIOT)
 - INTOKSIKAATIOT, HUUMEIDEN KÄYTTÄJÄT, KORVAUSHOITOPOTILAAT
 - ERITYISRYHMÄT: RASKAANA OLEVAT PÄIHTEIDENKÄYTTÄJÄT JA ALAIKÄISET

**VARHAINEN PUUTTUMINEN JA PUHEEKSIOTTO –
PÄIHDERIPPUVUUS**

PÄIHDESAIRAANHOITAJA PÄIVYSTYSPOLIKLINIKALLA

- PÄIHDEHOIDON TARPEEN ARVIO JA JATKOHOIDON JÄRJESTELYT
 - LÄHETTEET VIEROITUSHOITOIHIN, PÄIHDEPOLIKLINIKALLE, PÄIHDEKUNTOUTUKSEEN'
 - YHTEYDENOTOT PÄIHDEPOLIKLINIKOILLE TAI KORVAUSHOITOYKSIKKÖIHIN
 - TUKILÄÄKITYKSEN TARPEEN ARVIOT
 - OHJAUS JA INFORMOINTI ERI HOITOMAHDOLLISUUKSISTA
- KOULUTUS/NEUVONTA PÄIHDEONGELMAISEN POTILAAN HOITO-OHJEISTA JA ARVIOINTIMITTAREISTA LÄÄKÄREILLE JA HOITOHENKILÖKUNNALLE.
- YHTEISTYÖ SAIRAALAN ERITYISTYÖNTEKIJÖIDEN JA MUUN PALVELUJÄRJESTELMÄN KANSSA.
 - LAAJA ASiantuntijaverkosto sairaalan sisällä

PÄIHDESAIRAANHOITAJAN TYÖ KÄYTÄNNÖSSÄ

CASE-ESIMERKKI: POTILAS 1

- ESITIEDOT: VARTIJA LÖYTÄNYT POTILAAN ASEMALAITURILTA MAKAAAMASTA, SOITTANUT 112
 - ENSIHOITO: GCS 3/15, EI REAGOI KIPUUN, HENGITYS KUORSAAVAA, HENGITYSKATKOKSIA, HAISEE ALKOHOLILLE
 - → NALOKSONILLA JA FLUMATSENIILILLA EI VASTETTA
 - POTILAALLA MUKANA BUSSIKORTTI JA TUPAKKA-ASTI, EI HENKILÖTIETOJA
- MALMIN PÄIVYSTYSPOLIKLINIKALLA PERUSTEELLISET TUTKIMUKSET, REAGOI HILJALLEEN KIPUUN, RAAJOISSA EI VASTEITA
 - PUPILLIT PIENET, SYMMETRISET & REAGOI VALOLLE, SYDÄMESTÄ EI SIVUÄÄNIÄ JA HENGITYSÄÄNET TASAISET, PÄÄN TT OTETTU JOSSA EI ERITYISTÄ
 - EI PISTOJÄLKIÄ
- EPÄILY LAKKA+ALKOHOLI INTOKSIKAATIOSTA → SEURANTALINJA →TAJUNNAN TASO PALAA JA POTILAS HERÄILEE
 - HENKILÖTIEDOT SAATU POTILAAN KERTOMANA

CASE-ESIMERKKI: POTILAS 1

- TAUSTALLA LAKKA-INTOKSIKAATIOITA JORVIN JA HAARTMANIN PÄIVYSTYKSISSÄ
 - VUOSIEN 2018-2019 AIKANA PÄIVYSTYSKÄYNTEJÄ PÄIHITYMYKSEN TAKIA 13 KPL
 - **EI HOITOKONTAKTIA AVOHOIDOSSA** (VIIMEKSI V.2015)
- TILANTEEN KARTOITUS
 - ALKOHOLI JA LAKKA PÄÄPÄIHTEINÄ (0,5-1 L KOSKENKORVAA/VRK + LAKKAA VAIHTELEVIA MÄÄRIÄ)
 - ASUU YKSIN, **ALAIKÄINEN LAPSI**, EI ITSETUHOISIA AJATUKSIA TAI PSYK. TAUSTAA
 - TYÖELÄMÄSSÄ EDELLEEN KEIKKATÖISSÄ, TOIMEENTULO HAASTAVAA

CIWA-Ar-laskuri

Pahoinvointi ja oksentelu: Ajoittaista pahoinvointia ja yököttelyä

Vapina: Voimakasta jopa käsien lepoasennossa

Hikoilu: Näkyviä hikikarpaloita otsalla

Ahdistuneisuus: Kohtalaisen ahdistunut tai kireä (torjuu ajatuksen)

Kiihtyneisyys: Kohtalaisen rauhaton ja levoton

Tajunnan tason hämärtyminen: Erehtyy päivästä useammalla kuin kahdella päivällä

Tuntohäiriöt: Ei mitään

Kuulohäiriöt: Ei ääniä

Näköhäiriöt: Ei näköhäiriöitä

Päänsärky, puristava tunne päässä: Kohtalainen

RR 159/103, p 96 = 1+ 2 pistettä

Testin tulos on 29 pistettä. = 32 pistettä
Vaikeaoireinen.

CASE ESIMERKKI: POTILAS 1

- POTILAS KOKEE PÄIHTEIDENKÄYTÖN ONGELMALLISENA JA TOIVOO APUA
 - AIEMMIN OTTANUT ASIAA PUHEEKSI TA:LLA JA PÄIVYSTYKSESSÄ MUTTEI KOE SAANEENSA APUA → NOPEA KOTIUTUS
 - POTILAAN TOIVEINA: ALKOHOLIN KÄYTÖN VÄHENTÄMINEN, AHDISTUKSENHALLINTA JA MIELIALAN KOHENEMINEN (SYYLLISYYS-TOIVOTTOMUUS)
 - VOIMAVAROINA TYÖELÄMÄ, LAPSI JA SOSIAALISET SUHTEET
- KONKREETTISIA POHDINTOJA MITEN EDETÄ PÄIHTEIDEN KÄYTÖN VÄHENTÄMISESSÄ
 - AHDISTUKSENHALLINTAKEINOJEN POHTIMINEN, KESKUSTELUTUKI POTILAALLE, PÄIHTEETTÖMYYDEN TURVAAMINEN, RETKAHDUSTEN EHKÄISY...
- SUUNNITELMA
 - LAITOSMUOTOINEN VIEROITUSHOITO → POTILAS EI OLE HALUKAS
 - AVOHOIDON KONTAKTI → POTILAS SUOSTUVAINEN
 - TUTTU TYÖNTEKIJÄ PÄIHDEPOLIKLINIKALLA + AVOHOIDON MUUT PALVELUT (RYHMÄT)
 - LÄHETE + KONTAKTOINTI PÄIHDEPOLIKLINIKALLE POTILAAN TUTULLE TYÖNTEKIJÄLLE. YÖN YLI SEURANTA PÄIVYSTYSOSASTOLLA

MIKSI POTILAS EI OLE AIEMMIN SAANUT APUA ?

CASE ESIMERKKI: POTILAS 2

- ESITIEDOT: POTILAS TULEE AMBULANSSILLA MALMIN SAIRAALAN PÄIVYSTYKSEEN ITSETUHOISUUDEN VUOKSI
 - KERTOO KÄYTTÄNEENSÄ AMFETAMIINIA USEAMMAN VUOROKAUDEN, SOITTANUT ITSE 112
 - TUOTU MALMIN SAIRAALAN PSYKIATRIAN PÄIVYSTYKSEEN
 - PSYKIATRISSESSA ARVIOSSA EI PERUSTEITA TARKKAILUUN ASETTAMISELLE TAI TARVETTA SAIRAALAHOIDOLLE
 - USEITA ENSIHOIDON KÄYNTEJÄ SUISIDAALISUUDEN VUOKSI
 - AVOHOIDON KONTAKTI PÄÄTETTY 07/2019 POTILAAN SITOUTUMATTOMUUDEN VUOKSI
- PÄIHDEHOITAJAN KONSULTAATIO

CASE ESIMERKKI: POTILAS 2

- TILANTEEN KARTOITUS: AMFETAMIINI PÄÄPÄIHTEENÄ
 - PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ ALKANUT JO NUORUUSIÄSSÄ (NUORISOPSYK. PKL ASIAKKUUS OLLUT)
 - AHDISTUSTA, MASENNUSTA & SOSIAALISTEN TILANTEIDEN PELKOA → STIMULANTIT "AVUKSI"
 - PSYK. PKL NÄHTY PÄIHTEIDENKÄYTTÖ PÄÄASIALISENA ONGELMANA → EI ASIAKKUUTTA
 - PÄIHDEPOLIKLINIKAN VIA-VASTAANOTOLLA POTILAS KÄYNYT → EI KOE HYÖTYNEENSÄ
- POTILAAN TOIVEINA SAADA APUA UNETTOMUUTEEN, MIELIALAOIREISIIN JA AMFETAMIININ KÄYTÖN LOPETTAMISEEN → AHDISTUS JA ITSETUHOISUUS PÄIHITYNEENÄ LISÄÄNTYY
 - KESKUSTELUA PÄIHTEETTÖMYYDESTÄ JA UNETTOMUUDEN HOIDOSTA, TURVASUUNNITELMA ITSETUHOISUUDEN VARALLE, YHTEISTYÖ PSYKIATRIAN KANSSA
- SUUNNITELMA
 - LAITOSMUOTOINEN VIEROITUSHOITO
 - PÄIHDEPOLIKLINIKALLE OHJAUS JA PÄIHDEKUNTOUTUKSEN POHDINTA

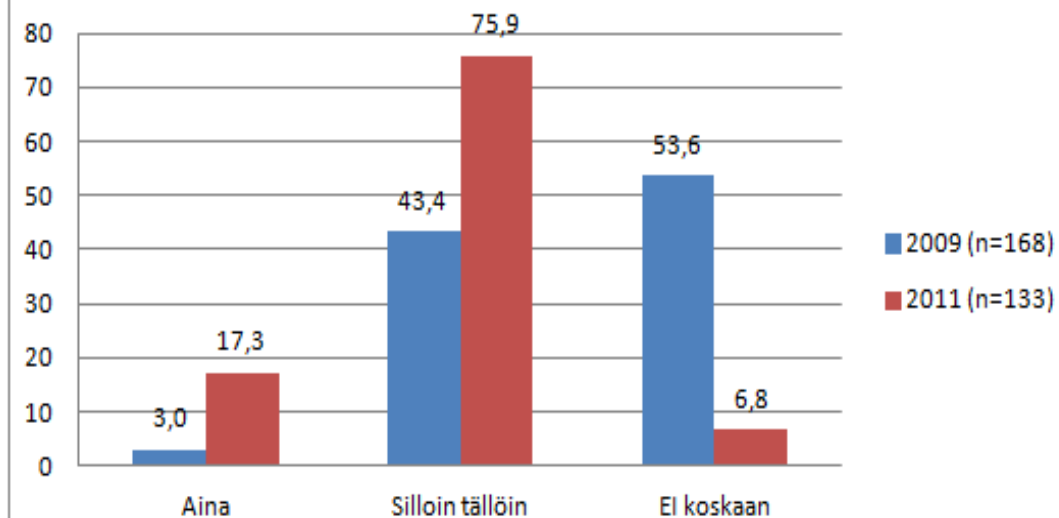
Avuntarve selkeä
-kuka hoitaa ?

Mitä mutkan takana?

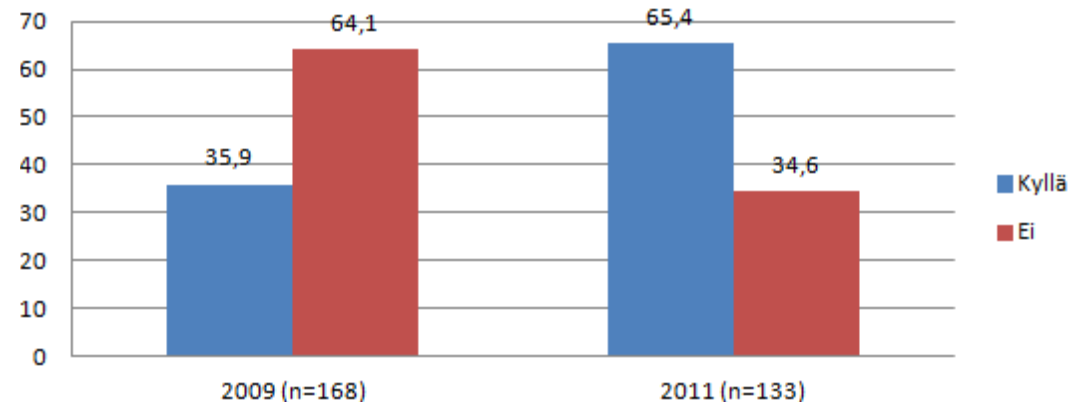
- **Alkoholi**
- **Ikäihmiset**
- **Huumausaineiden käyttö: metamfetamiini, kokaiini, hallusinogeenit, kannabis**
- **Eri palveluissa tunnistettavat haitat esim. vammaispalvelut**
- **Jalkautuvat palvelut**
- **Vaivaton konsultaatio**
- **HUOLI ! Päihdehoitotyön osaaminen**

Käytetäänkö työpaikallasi AUDIT-testiä?

Onko mini-interventio tuttu?

AUDIT-testi ja mini-interventio Haartmanin ja Marian sairaaloissa vv. 2009 ja 2011

KOULUTUKSEN JA KONSULTAATION MERKITYS

TERVE HELSINKI 2009-2011

Steve deShazer;
"Ongelmakeskeinen puhe tuottaa
ongelmia, ratkaisukeskeinen
puhe tuottaa ratkaisuja"

**"Todennäköisimmin ideasi on jo
keksitty aikoja sitten"**

PeteKoo

Fair Society, Healthy Lives

The Marmot Review

“Rise up with
me against the
organisation of
misery”

Pablo Neruda

Kiitos ja hyvää kevättä

Sari:

sari.h.lehtonen@hus.fi

Petri:

petri.kylmanen@paly.fi

2020

Päihdehoito päivystyksessä

Keskeisiä lähteitä:

DuoDecim:

Käypä-hoitosuositukset:

Lääke- ja huumeriippuvuus 2018

Alkoholiriippuvuus 2015

Akuuttihoito-opas

Sairaanhoitajan käsikirja 2020

PÄIHDEHOITOTYÖN VERKKOKURSSI FIOCA

Oma työkokemus

Jostain pöllityt